

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут психології та педагогіки РДГУ
Кафедра загальної психології та психодіагностики
Кафедра вікової та педагогічної психології
Кафедра практичної психології та психотерапії**

Актуальні питання психологічної науки

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 12

Рівне - 2018

ББК 88

А 43

УДК 159.9

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. – Випуск 12. – Рівне: РДГУ, 2018. – 166 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ, перший проректор РДГУ;

Воробійов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ

Литвиненко С.А. – доктор педагогічних наук, професор кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Безлюдна В.І. - кандидат педагогічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Корчакова Н.В. – кандидат психологічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Рудь Г.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Созонюк О.С. - кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ.

Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ (протокол № 5 від 31 травня 2018 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

Зміст

Зміст	3
Вступ	6
Альтмарк А. Психологічний аналіз особистісного та професійного зростання майбутніх психологів.....	7
Бакун К. Розвиток соціального інтелекту як чинник успішної адаптації особистості.....	9
Бенещук А. Особливості формування інтелектуальної готовності старших дошкільників до навчання у школі	11
Берестень Т. Експериментальне дослідження впливу середовища на формування поведінки девіантного підлітка	13
Бігун Л. Дослідження мотивації навчальної діяльності молодших школярів.....	15
Бунечко Ю. Вплив рівня домагань на прагнення особистості до самоактуалізації	16
Бутенко С. Значення духовності в розвитку особистості.....	18
Войчук А. Психологія мотивації до навчання учнів	21
Волович М. Образ ефективного лідера у соціальній психології	22
Воробей І. Психологічні особливості формування стресостійкості як фактора успішної учбової діяльності студентів-психологів	24
Гандзюк К. Соціально-психологічні чинники становлення статевої ролі ідентифікації підлітків	26
Главінська Е. Соціально-психологічна адаптація студентів-першокурсників як механізм соціалізації	30
Горбова А. Зміст поняття «життєва перспектива».....	32
Гордійчук О. Причини виникнення професійного вигорання у медичних працівників	34
Іваник С. Особливості прояву агресивності у студентської молоді	38
Ісічук О. Ціннісні орієнтації як складова спрямованості особистості: історіографія проблеми	40
Карпик О. Психологічні детермінанти виникнення конфліктів старшокласників з педагогами.....	43
Коноплицька Ю. Особливості розвитку емоційного інтелекту у підлітковому віці.....	45
Корчакова В. Соціально- відповідальний маркетинг як інструмент психологічного впливу на споживача	47
Кузьмич Г. Психологічні особливості проявів булінгу	50
Лавренчук К. Основні причини виникнення тривожності у молодшому шкільному віці.....	52

Лавренюк В. Розвиток пізнавальних процесів у період дошкільного дитинства	54
Левчук А. Смесложиттєві орієнтації як чинник професійного становлення майбутніх психологів	55
Левчук Л. Психологічні особливості визначення готовності дитини до навчання у школі.....	57
Лехкобит В. Динаміка формування рефлексії у майбутніх психологів під час професійної підготовки.....	60
Лехкобит М. Інтернет-залежність підлітків як актуальна проблема сьогодення	62
Лисюк І. Психологічний зміст поняття «самоусвідомлення особистості».....	64
Ліщук І. Психологічні особливості особистісної рефлексії студентів-психологів.....	66
Лоза С. Саногенне мислення та психічне здоров'я особистості.....	68
Лозицька К. Психологічні особливості самоактуалізації студентської молоді	70
Максимчук В. Психологічні особливості вияву лідерських якостей у студентів-психологів	73
Мартинюк А. Емоційний стан старшокласників перед ЗНО.....	75
Марчук М. Психологічні особливості девіантних проявів у ціннісному вимірі особистості	77
Матухно Є. Методи проєктивної психології: можливості та перспективи	80
Мельник І. Вплив емоційних станів тривоги та страху на особистість	83
Мирончук Д. Вплив стилю сімейного виховання на міжособистісні стосунки підлітків	85
Мислінчук Ю. Дослідження соціально-психологічних особливостей здатності особистості до емпатії.....	88
Михайлова І. Вплив мікросоціуму на формування самооцінки.....	91
Намлієва Г. Особливості особистісних змін військовослужбовців внаслідок участі в АТО	94
Недільська А. Формування психологічної готовності майбутніх педагогів до професійної діяльності	97
Нетреба С. Теоретичний аналіз соціально-психологічної адаптації особистості	100
Нечидюк М. Особливості застосування арт-засобів в системі розвитку емоційного інтелекту	102
Одейчук І. Фізіологічні та психологічні симптоми стресу як загального адаптаційног осиндрому.....	104
Олійник К. Психологічні особливості впливу емоційного вигорання на професійну діяльність в дорослому віці	106

Онисковець Б. Мотиваційні чинники перфекціонізму сучасної студентської молоді	108
Остапенко М. Дослідження типів темпераменту у сучасних студентів	110
Першко О. Екологічні цінності як чинник особистісного ставлення підлітків.....	113
Погулясва М. Психолого-педагогічні чинники розвитку творчого потенціалу особистості студента у процесі навчання у ВНЗ	115
Похильчук А. Психологічні особливості самооцінки чоловіків та жінок	117
Прокопович І. Психофізіологічні складові творчого потенціалу особистості.....	119
Работій М. Модель розвитку позитивної «Я-концепції» майбутніх практичних психологів	121
Рєбій І. Експериментальне дослідження взаємозв'язку особистісної рефлексії та креативності	124
Речун Н. Психологічні чинники конфліктної поведінки у юнаків	126
Рудь О. Взаємозв'язок рівня емоційного інтелекту із допінг-стратегіями особистості.....	129
Савгира В. Особливості ставлення дітей старшого дошкільного віку до батьківських вимог і заборон	131
Сардарян М. Психологічні особливості творчої особистості.....	134
Свінтозельська К. Особливості впливу Я-концепції на професійне самовизначення старшокласників	137
Солодка В. Експериментальне дослідження проблеми саморегуляції як важливої функції психіки людини	139
Строїнська Д. Психологічні особливості кропінь-стратегій особистості	141
Сукнацька А. Самотність і особливості її переживання в юнацькому віці ...	144
Товстун Р. Заздрість як соціально-психологічний феномен	147
Хомік Т. Психологічний аналіз проблеми стресостійкості студентів у сучасній психологічній науці.....	149
Чебан Д. Мотиви, які сприяють успішному навчанню студентів.....	151
Чмелюк Т. Формування та розвиток моральних якостей дошкільників засобами казкотерапії	152
Шахрайчук І. Психологічні основи формування структури цінностей сучасної молоді	154
Широких А. Роль самоідентифікації у життєвому проектуванні особистості.....	157
Якимчук М. Комунікативна креативність як компонент самопізнання індивіда	158
Марценюк А. Психологічні особливості ставлення до сексу в особистості у періоді ранньої дорослості	161

Романюк В. Функціональні резерви організму та здоров'я людини..... 165

УДК 159.923..928

ЗМІСТ ПОНЯТТЯ «ЖИТТЄВА ПЕРСПЕКТИВА»**Горбова Анна, здобувач вищої освіти, РДГУ***Керівник: Луцик Г.О., викладач*

Соціально-політичні зміни, складні умови суспільного життя вимагають від людини вибору правильної життєвої лінії, яка б сприяла збереженню цілісності її внутрішнього світу й досягнення самореалізації в майбутньому. Відтак у сучасних психологічних дослідженнях на перший план виходить проблема життєвої перспективи особистості. Зазначене зумовлює посилення інтересу до визначення свого майбутнього, місця майбутнього в суб'єктивній картині життєвого шляху особистості, впливу на поведінку особистості.

Вивченню життєвої перспективи як складової психологічного часу і життєвого шляху особистості присвячено низку праць вітчизняних психологів: К.А. Абульханової-Славської, В.Г. Асєєва, Є.І. Головахи, П.П. Горностая, В.Н. Карандишева, Є.І. Киричука, В.І. Ковальова, А.А. Кроніка, С.Л. Маркова, В.І. Мудрака, А.Б. Орлова, Т.А. Павлової та ін. Серед зарубіжних авторів заслуговують на увагу роботи Р. Кастенбаума, Т. Коттл, К. Левіна, Л. Франка та ін.

Досліджуване поняття у сучасній психологічній науці набуває дедалі актуальнішого значення, оскільки на сучасному етапі формування життєвої перспективи вимагає якісного вивчення, з метою усвідомлення людиною прагнень, можливостей та реалізації власних бажань. Дослідження цієї проблеми дає можливість проаналізувати, як людина сприймає і представляє своє майбутнє, яке місце займає майбутнє в суб'єктивній картині життєвого шляху особистості, як воно впливає на поведінку особистості [1].

Під перспективою життя розуміється система цінностей і цілей, реалізація яких, згідно з уявленнями людини, дозволяє зробити її життя найбільш ефективним.

Натомість життєва перспектива – це цілісна картина майбутнього в складному, суперечливому взаємозв'язку програмованих і очікуваних подій, від яких, на думку індивіда, залежить його соціальна цінність та сенс життя [3, с.256].

Однією з перших серед зарубіжних психологів Ш.Бюлер спробувала дати наукове пояснення досліджуваному феномену. Автор провела аналогію між процесом життя і процесом історії. Завданням психологів, на думку Ш. Бюлер, має стати розуміння життя не як ланцюга випадковостей, а через його закономірні етапи, щоб не лише зрозуміти особистість через її внутрішній світ, а й розкрити особливості її реального життєвого світу [4, с.116].

Індивідуальне, або особисте, життя в його динаміці автор назвала життєвим шляхом особистості, і виділила ряд аспектів: 1) аспект, що становить об'єктивну логіку життя; послідовність зовнішніх подій; 2) зміна переживань, цінностей, еволюція внутрішнього світу людини, логіка його внутрішніх подій; 3) результати його діяльності [5, с.280].

Заслуговує на увагу позиція Б.Г. Ананьєва, який в якості основи для розгляду життєвого шляху людини запропонував аналіз біографії. Одиницею аналізу життєвого шляху для автора став вік. Він вважав, що індивідуальність складається на основі взаємозв'язку особливостей людини як особистості і як суб'єкта діяльності, які обумовлені природними властивостями людини як індивіда.[2, с.308]. Грунтовно розглядав життєвий шлях С. Л. Рубінштейн: «Сутність людської особистості знаходить своє завершальне вираження у тому, що вона не лише розвивається, як будь-який організм, але й має свою історію» [1., с. 245].

Спираючись на ідеї С.Л. Рубінштейна та Б.Г. Ананьєва про життєвий шлях людини як індивіда, К.А. Абульханова-Славська розробляє одну з концепцій розуміння життєвого шляху особистості. Досліджуючи питання ролі часу в житті людини, в першу чергу автор говорить про організацію часу суб'єктом, його критерії, механізми, засоби здійснення. Автор зазначає, що «... особистість включається в сукупність причин і наслідків свого життя не тільки як залежна від зовнішніх обставин», але й як така, що активно їх перетворює і формує в певних умовах позицію і лінію свого життя. В цьому, переконана дослідниця, проявляється індивідуальний характер життя [6, с.39].

Намагаючись пояснити різне ставлення людини до життя, її цінності та способі їх практичної реалізації, К.А. Абульханова-Славська робить висновок, що «... сутність особистісної організації часу може бути розкрита через співвідношення особистості з таким цілісним, специфічним, динамічним процесом, як її життєвий шлях». Тому автор узагальнює розуміння життєвого шляху як позицію, життєву лінію, що реалізовується в часі і поступово розгортається [3, с.256].

Життєві перспективи особистості, їх чітке усвідомлення, віддаленість, надійність визначаються професійним, сімейним і віковим самовизначенням у житті, яке залежить від особистості, від її соціально-психологічної та соціальної зрілості і активності [3, с.156]. Для того, щоб активізувати потребу в проектуванні життєвої перспективи, необхідно постійно виявляти те, як наміри, бажання, виражаються в життєвих проявах особистості і які наслідки ті чи інші способи життя мають для внутрішнього світу і особистісного складу, як змінюють мотиви людини протягом життя і яким чином впливають на характер особистості.

Важливість становлення життєвої позиції молоді зумовлюється, перш за все, тим, що соціально-психологічна спрямованість є одним з найважливіших компонентів усього комплексу гармонійного розвитку особистості. По-друге, особливості життєвої позиції визначають мотиви діяльності, поведінки, рівень активності, а найголовніше – спрямованість людини. Вона додає визначений соціальний і особистісний зміст тому, як і з якою ефективністю людина використовує свої здібності, знання та уміння [2, с.28].

Узагальнюючи, важливо зазначити, що життєва перспектива людини в сучасних умовах залежить від ряду соціальних, політичних та суспільних умов. Відтак, нині молоде покоління, обираючи життєву стратегію і формулюючи власну життєву перспективу має враховувати низку обставин, які суттєво впливають на життєвий шлях особистості. В результаті проведеного наукового дослідження, можна підсумувати, що існує вагомий науковий доробок як зарубіжних так і вітчизняних науковців в обраній тематиці, які схиляються до думки, що життєві перспективи особистості, їх чітке усвідомлення, віддаленість і надійність, визначаються професійним, сімейним і віковим самовизначенням у житті, що залежить від життєвої позиції, соціально-психологічної та соціальної зрілості особистості [5, с. 65].

Список використаних джерел

1. Альбуханова-Славская К.А. Стратегия жизни : моногр. / К. А. Альбуханова-Славская. – М. : Мысль, 1991. – 299 с.
2. Власова О. І. Психологія соціальних здібностей : структура, динаміка, чинники розвитку / О. І. Власова. – К.: Київський університет, 2005. – 308 с.
3. Головаха Е. И. Жизненная перспектива и ценностные ориентации личности / Е. И. Головаха // Психология личности в трудах отечественных психологов. – СПб.: Питер, 2000. – 256 с.
4. Мартинюк І. О. Проблеми життєвого самовизначення молоді./ І. О. Мартинюк. – К.: Наукова думка, 1993. – 116 с.
5. Панок В. Г. Психологія життєвого шляху особистості : Монографія. / В.Г.Панок, Г.В.Рудь. – К.: Ніка-Центр, 2006. – 280с.

УДК 159.964.21:316.614.5

ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ У МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Гордійчук Оксана, здобувач вищої освіти, РДГУ

Керівник: Безлюдна В. І., канд. пед. наук, професор

Професійне життя – важлива лінія особистісної самореалізації. Успішність її здійснення та ефективність виконання професійних обов'язків

Наукове видання

**Актуальні питання психологічної науки.
Альманах студентського наукового товариства**

Випуск 12

Наукове редагування – доц. Романюк В.Л.
Відповідальний за випуск – проф. Воробйов А.М.

Підписано до друку 1.06.2018 р.
Формат 60x80/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк арк. 13,8. Тираж 150 прим.

вул. С. Бандери, 12, м. Рівне
Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету